

Aplikace matematiky

Karel Zimmermann

Zprávy. Prof. dr. František Nožička, DrSc. sedmdesátiletý

Aplikace matematiky, Vol. 33 (1988), No. 2, 154--155

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/104296>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1988

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ZPRÁVY

PROF. Dr. FRANTIŠEK NOŽIČKA, Dr.h.c. SEDMDESÁTILETÝ

Dne 5. 4. 1988 se dožívá 70 let jeden z předních představitelů naší aplikované matematiky v období po druhé světové válce — prof. dr. František Nožička, dlouholetý vysokoškolský učitel na matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Svým odpovědným přístupem jak k vědecké tak k pedagogické práci v matematice, ale také svou etickou zásadovostí, opravdovostí a přehledem ve společensko-politické oblasti byl a zůstává velkým vzorem svým studentům i spolupracovníkům. Jeho činnost, která byla tak intenzivně naplněna odbornou, pedagogickou i organizační prací pro rozvoj naší matematiky, není pochopitelně možné v krátkém článku v celé šíři nějak postihnout nebo zhodnotit. Zaměříme se proto jen na tu část jeho činnosti, která souvisí s rozvojem naší aplikované matematiky.

Prof. Nožička přišel v r. 1946 nejprve na přírodovědeckou a později v r. 1953 na matematicko-fyzikální fakultu Karlovy univerzity jako matematik s klasickým vzděláním s důrazem zejména na matematickou analýzu a geometrii. Ihned od počátku však pochopil význam úzkého spojení klasické matematiky s vhodnými aplikacemi. Tyto aplikace měly v této době své těžiště zejména v technice a ve fyzice. Proto se již jeho první práce týkají nejen problémů klasické diferenciální geometrie, ale řada jich je zaměřena i na analytickou mechaniku a speciální teorii relativity. V této souvislosti je vhodné upozornit na to, že prof. Nožička vždy zdůrazňoval nezbytnost úzkého spojení analytického, geometrického a fyzikálního pohledu při výuce studentů. Zdá se bohužel, že tento „komplexní“ přístup k přípravě studentů byl v posledních letech nahrazen

měkdy až přílišnou specializací, a že zejména dobré znalosti fyziky u současných absolventů matematických oborů v řadě případů chybí. O zodpovědném přístupu prof. Nožičky k vědecko-výzkumné a organizační činnosti s ohledem na potřeby doby svědčí i jeho další vývoj. Po jmenování řádným profesorem matematiky v r. 1960, tedy již v době, kdy jako vysokoškolský učitel dosáhl titulu nejvyššího, se nevěnuje pouze prohlubování již dosažených výsledků, ale pouští se naopak do vědecké i organizační práce ve zcela nových oblastech tak, jak to žádala doba na počátku šedesátých let. Jde zejména o aplikace matematiky ve společenských vědách se zvláštním důrazem na rozvoj ekonomicko-matematických metod a dále o rozvoj numerické matematiky podpořené moderní výpočetní technikou. Prof. Nožička se tak v této době s neobvyklým úsilím věnuje po odborné stránce těmto novým netradičním oblastem matematiky a nezůstává stranou ani v oblasti organizační, kde postupně v různých funkcích jako vedoucí katedry aplikované matematiky, proděkan MFF UK, prorektor KU a ředitel prvního výpočetního střediska univerzitního typu u nás významně přispěl k rozvoji této části aplikované matematiky na univerzitě. Také tímto svým postojem, kdy jeho náročné organizačně-politické funkce byly důsledkem již získané a dále rozvíjené odborné kvalifikace a ne jejím prostředkem, může být prof. Nožička vzorem pro současnou dobu. Důkazem toho, že v odborné oblasti nešlo u prof. Nožičky pouze o nějakou formální činnost, svědčí nejlépe mezinárodní uznání, kterého se v minulých 20 letech prof. Nožičkovi dostalo právě za jeho práci v oblasti matematických metod v ekonomii. Dnes je mezinárodně uznávaným odborníkem např. v takových disciplínách jako je lineární a nelineární parametrická optimalizace, dynamické programování nebo teorie optimální regulace, tedy v oborech, které v době jeho jmenování řádným profesorem byly na samém počátku svého vývoje a byly považovány — vzhledem ke své úzké návaznosti na moderní výpočetní techniku — spíše za perspektivní obory pro začínající aspiranty nežli pro zralé profesory s klasickým matematickým vzděláním. Když se zmiňujeme o mezinárodním ohlasu odborné práce prof. Nožičky, je třeba vyzdvihnout ještě jeden jeho charakteristický rys, a sice neformální přístup k mezinárodním stykům se zvláštním důrazem na jejich věcnou a užitečnou náplň. Jeho mezinárodní styky svým obsahem značně přesáhly obvyklý rámec krátkodobých přednáškových pobytů na pozvání i jednorázových delších expertizních pobytů. V této souvislosti je snad nejmarkantnějším příkladem jeho angažovaný přístup ke stykům s Humboldtovou univerzitou v hlavním městě NDR. Roční expertizní pobyt na této univerzitě měl původně za cíl vybudovat zde oddělení ekonomicko-matematických metod. Tento úspěšný expertizní pobyt však přerostl díky přístupu prof. Nožičky v dlouhodobou intenzivní a neformální spolupráci, která má dnes již více než dvacetiletou tradici. Během této spolupráce vychoval prof. Nožička v NDR desítky aspirantů, z nichž mnozí zastávají dnes v NDR odpovědné vedoucí funkce. Nelitoval svých sil ani při výchově aspirantů vyslaných do NDR z rozvojových zemí. Z této spolupráce měla však užitek i řada našich pracovníků, kterým prof. Nožička pomohl navázat plodné neformální kontakty v NDR, které udržují dodnes. O závažnosti této práce svědčí i ocenění, kterého se prof. Nožičkovi dostalo ze strany NDR. Bylo mu uděleno státní vyznamenání NDR za budování socialistického školství a čestný doktorát Humboldtovy univerzity. V závěru bychom chtěli připomenout ještě organizační i odbornou činnost prof. Nožičky v rámci Jednoty čs. matematiků a fyziků. Také zde přispěl jako dlouholetý předseda pražské pobočky JČSMF (v letech 1969 až 1977) k rozvoji naší aplikované matematiky.

U příležitosti sedmdesátých narozenin přejeme prof. Nožičkovi, aby mohl ještě dlouho ve zdraví pozitivně ovlivňovat rozvoj naší matematiky.

Karel Zimmermann